

BIJLAGE 1.

Deze nota werd gemaakt op basis van de verslagen van volgende diensten en na overleg met hen :

ANTWERPEN

- * WOM, Florastraat 35, 2200 Borgerhout, Werkgroep overleg migrantenvrouwen.
- * Vrouwenwerking Buurthuis " 't Dokske"
Minister Schollaertstraat 20, 2060 Merksem
Publiek : 8 Marokkaanse vrouwen
8 Marokkaanse meisjes
Medewerksters : 3 vrijwilligsters
- * Marokkaanse vrouwenwerking
Generaal Eisenhowerlei 49, 2200 Borgerhout
  - V.Z.W. (bestaande uit Marokkaanse en Belgische medewerksters en enkele deskundigen)
  - Publiek : vaste kern van 18 vrouwen,
In 1983 werden in het totaal 96 vrouwen bereikt.
  - Medewerksters : . 7 vaste medewerksters waarvan 2 Marokkaanse vrouwen (allemaal vrijwilligsters)
. 1 groep losse medewerkers met bepaalde deskundigheid voor vormingssessies.
- * Migrantenvrouwenwerking CEBAG
St. Bernardsesteenweg 179, 2020 Antwerpen
  - V.Z.W.
  - Publiek : Marokkaanse vrouwen : 10
Turkse vrouwen : 15 à 20
Marokkaanse meisjes : 10
Turkse meisjes : 10
  - Medewerksters : 1 Tewerkgestelde werkloze, 1 D.A.C., 1 vaste, 2 losse, 2 taallesgeefsters.

* Vrouwenwerking FLORA - deelproject CBW

Florastraat 35, 2200 Borgerhout

- V.Z.W.

- Publiek : 15 à 20 Marokkaanse vrouwen en 20 à 25 Marokkaanse meisjes

- Medewerksters : 1 B.T.K., $\frac{1}{2}$ Tewerkgestelde werkloze, 16 vrijwilligsters (voor taal- en naailessen)

* Buurtwerk " 't Zuid " - Migrantenvrouwenwerking

Vlaamse Kaai 89, 2000 Antwerpen

- V.Z.W.

- Publiek : 15 à 20 Turkse vrouwen en 10 à 15 Arabische-Berberse en Turkse meisjes.

- Medewerkers : 2 B.T.K.-ers voor vrouwenwerking

$\frac{1}{2}$ permanent verantwoordelijke voor meisjeswerking

3 losse medewerkers (1 vrijgestelde van stempelcontrole + 2 vrijwilligsters)

* Vrouwenwerking Immigrantencentrum.

Zorgvlietstraat 21, 2710 Hoboken

- V.Z.W.

- Publiek : 7 vrouwen, 15 meisjes

- Medewerksters : 1 $\frac{1}{2}$ permanent verantwoordelijke (vaste kracht)
4 losse medewerksters

* Vrouwenwerking Onthaaldienst

Antwerpsestraat 25, 2650 Boom

- V.Z.W.

- Medewerksters : 2 vaste

* Den Bleek

Bloemestraat 4, 2200 Borgerhout

- V.Z.W.

- Publiek : 5 vrouwen naailes + 3 vrouwen taalles

- Medewerksters : 1 D.A.C., 1 B.T.K., $\frac{1}{2}$ vrijstelling stempelcontrole, 1 stagiaire (startend initiatief)

* Seefhoek-Leefhoek

Gasstraat 14, 2008 - Antwerpen

- V.Z.W.

- Startend initiatief

BRABANT* Dienst voor Migranten - Migrantenvrouwenwerking.

Melchelsestraat 9, 1800 Vilvoorde

- V.Z.W. - dienst Cat. A.
- Publiek : 30 Marokkaanse vrouwen, waarvan 15 regelmatig komen
- Medewerksters : 2 vaste (waarvan 1 voor coördinatie)
1 vaste vrijwilligster voor vrouwenwerking

* DAR AL AMAL

De ribeaucourtstraat 51, 1080 Brussel.

- V.Z.W. - Arabische vrouwen
- Activiteiten : * vormings coöperatieven : weven + koken ;
* taallessen, naaiwerk, alfabetisatie

GENT* Overleg vrouwenwerking SGOV.

Kettingstraat 8, 9000 Gent

- V.Z.W.
- Publiek : 25 Turkse vrouwen voor taallessen en alfabetisatie
15 Turkse vrouwen voor algemene activiteiten
- Medewerkers : 2 B.T.K.-ers tot december '84
4 vrijwilligsters

* De Poort - Beraber - Integratiecentrum

Sleepstraat 87, 9000 Gent

- V.Z.W.
- Publiek : Turkse jonge vrouwen.
  - ° Vrouwenwerking omvat :
    - . naailessen binnen De Poort : 15 vrouwen
(3 vlaamse vrijwilligsters + Turkse tolk)
    - . naailessen i.s.m. SVV : 17 vrouwen
[lesgeefster SVV + Turkse Tolc(De Poort)]
    - . vormingsnamiddag (maandelijks) : 20 à 40 vrouwen
1 Turkse vrijwilligster
1 vlaamse vrijwilligster
    - . alfabetisatielessen Turks : ± 20 inschrijvingen
lerares Turkse ambassade
Turkse medewerker : De Poort
    - . Taallessen (± 35 vrouwen) in kleine groepjes
(± 10 vrijwilligsters)

° Meisjeswerking : Woensdag van 2 u tot 5 u.

3 vrijwilligsters + Turkse medewerker : De Poort
Vanaf november waarschijnlijk ook op zaterdag-
voormiddag.

- Personeel van De Poort - Beraber die hieraan meewerkt :

1 full-time D.A.C. Turkse tolk

1 half-time D.A.C. Turkse medewerker

1 full-time (gewoon contract) vlaamse vrouw.

* Turkse vrouwenwerking EL ELE

Kettingstraat 8, 9000 Gent

- Publiek : 7 Turkse vrouwen voor alfabetisatielessen

19 Turkse vrouwen voor Nederlandse taallessen

15 à 20 Turkse vrouwen voor groepsactiviteiten

* De Sleep

Doornzelestraat 32, 9000 Gent

- V.Z.W.

- Wijkgezondheidscentrum

* Turkse Demokratische Culturele Volksvereniging (DHKO)

"Türk Kadınlar Birliği"

Speldenstraat 3, 9000 Gent

- Publiek : 8 vaste leden + 4 invalsters (volksdansgroep)

Turkse meisjes : alfabetisatielessen

- Medewerkers : 1 B.T.K.-ster tot 15/11/1984

daarna kern van 8 vrijwilligsters

KORTRIJK

* Opbouwwerk Migranten

Pieter De Conincklaan 2, 8500 Kortrijk

- V.Z.W.

- Publiek : 4 vrouwen naailes

6 vrouwen taallessen

- Medewerksters : 1 vrijgestelde (vaste dienst) voor algemene coördinatie
en vrouwenwerking (1 D.A.C.-er voor mannenwerking)

2 vrijwilligsters voor naailes

2 vrijwilligsters voor taallessen

LIMBURG.

* Vanuit de P.O.G.

Thonissenlaan 19, 3500 Hasselt, worden volgende groepen begeleid.
Deze groepen hebben geen juridisch statuut.

- Genk Winterslag

Marokkaanse vrouwen, in 1983 opgesplitst in 2 groepen :

+ jonge vrouwen : gemiddeld 14, wekelijks

+ vrouwen op middelbare leeftijd : gemiddeld 16, wekelijks

Jaarlijks worden een 60-tal vrouwen bereikt

Vrijwilligers : 3 Belgische vrouwen.

- Genk Waterschei

Door het groot aantal deelnemers in 1984 opgesplitst in

+ Marokkaanse vrouwen :

. gemiddeld 22 vrouwen, wekelijks

. jaarlijks worden een 40-tal vrouwen bereikt

. vrijwilligers : 4 Belgische vrouwen en 2 jonge Marokkaanse vrouwen.

+ Turkse vrouwen : (vanaf 7 februari 1984)

. gemiddeld : 16 vrouwen, wekelijks

. vrijwilligers : 3 Belgische vrouwen.

- Hasselt-Banneux-wijk.

+ Turkse vrouwen :

. gemiddeld 11 vrouwen, wekelijks

. jaarlijks worden een 16-tal vrouwen bereikt

. vrijwilligers : 3 Belgische vrouwen

- + Marokkaanse vrouwen :
  - . gemiddeld 7-tal vrouwen, wekelijks
  - . vrijwilligsters : 3 Belgische vrouwen.

- Genk-Winterslag.

- + Italiaanse vrouwen :
  - . gemiddeld 80 vrouwen, maandelijks
  - . jaarlijks worden een 120-tal vrouwen bereikt
  - . kerngroep : 7 Italiaanse vrouwen, wekelijkse deel-activiteiten, 2 x 30 vrouwen wekelijks

- Kwaadmechelen-Ham.

- + Turkse vrouwen
  - Namiddaggroep : . gemiddeld 9 vrouwen, wekelijks
    - . vrijwilligsters : 4 Belgische vrouwen
  - Avondgroep : . gemiddeld 14 vrouwen, wekelijks
    - . vrijwilligsters : 4 Belgische vrouwen

- Leopoldsburg.

Doelgroep : Turkse vrouwen

Deden in februari 1984 een beroep op ondersteuning van de P.O.G. die zich dit jaar moet beperken (door omstandigheden) tot materiële steunverlening (nl. cursusboeken Nederlands)

* In Limburg bestaan er nog een aantal andere actieve vrouwengroepen o.a.

- Houthalen-Meulenberg : Turkse en Marokkaanse vrouwen :
  - . praatgroep
  - . taallessen
  - . naaigroep
- Genk-Waterschei-Zwartberg: vrouwen van verschillende nationaliteiten
  - . praatgroep
  - . taallessen
- Genk-Sledderlo : Turkse vrouwen
  - . taallessen.

BIJLAGE 2.

PARLEMENTAIRE VERGADERING VAN DE RAAD VAN EUROPA

34e gewone sessie

Aanbeveling 956 (1982) ten aanzien van de
migrantenvrouwen.

De assemblée.

1. Gezien dat er door uitgebreide migratiebewegingen van de laatste tientallen jaren, ongeveer 15 miljoen buitenlandse werknemers en hun gezinnen in de lidstaten van de Raad van Europa leven, en dat dit cijfer nog jaarlijks toeneemt door gezinshereniging en de geboorten in het gastland.
2. Gezien dat de gastarbeiders veel hebben bijgedragen tot de economische bloei van de immigratielanden in de laatste twintig jaren, maar dat een groot aantal onder hen, ondanks een verlengd verblijf, nog steeds in de marge van de ontvangende samenleving leven.
3. Gezien dat de situatie van de migrantenvrouw nog steeds moeilijker is als die van de man : als ze gehuwd is, moet ze dikwijls binnenshuis blijven, geïsoleerd van de lokale samenleving. In het begin spreekt ze zelden de taal van het gastland. Wanneer ze werkt is ze meestal op een lager niveau tewerkgesteld als waarvoor ze gestudeerd heeft. Ze is zich niet helemaal bewust van haar rechten en neemt zelden deel aan syndicale activiteiten. De gehuwde loontrekkenden hebben nog een dubbele taak die nog uitgebreider is in het geval van migrantenvrouwen.
4. Noterend dat het aantal ongehuwde vrouwen en jonge meisjes die uitwijken om te werken relatief gering is, en dat, in de meeste gevallen, de vrouwen emigreren in het kader van gezinshereniging zodat hun situatie en hun rechten in functie staan van deze van hun echtgenoot, hetgeen bijzonder ongunstig is en hen een redelijke keuzevrijheid ontnemt.

5. Noterend dat het niet altijd mogelijk of gemakkelijk is voor de gastarbeiders om zich door hun gezin te laten vervoegen, soms wegens de reglementeringen van het gastland, soms wegens moeilijke gezinssituaties en dat de gezinshereniging in het gastland als een fundamenteel recht voor allen erkend moet worden.
6. Oordelend dat de arbeiders en arbeidsters - of het landgenoten of immigranten zijn - moeten kunnen genieten van eenzelfde behandeling in hun beroepsactiviteiten, op het gebied van sociale zekerheid, werkloosheidsvergoeding en kinderbijslagfonds.
7. Rekening houdend met de principes waarop de Europese Sociale Charta en de Europese Conventie steunen in verband met het juridisch statuut van de gastarbeiders, en met de fundamentele principes van internationaal Recht en de resoluties die aanvaard werden op de internationale fora, die de vrouwen gelijke bescherming bieden tegenover de wet.
8. Overwegend dat veel migrantenvrouwen tewerkgesteld zijn in sectoren waarvoor nog geen sluitende wetgeving of beroepsakkoorden bestaan zoals het huispersoneel en het thuiswerk in de kledingsindustrie.
9. Beveelt het Minister-Comitee aan om de regeringen van de lidstaten uit te nodigen om :
  - I. Alle mogelijke maatregelen te treffen om de integratie van de migrantenvrouwen te bevorderen in hun sociale en beroeps-situatie; evenals om bewustmaking en begrip van het publiek bij de bevolking van het gastland te bevorderen.
  - II. Aangepaste maatregelen te treffen om discriminatie te voorkomen tussen de eigen arbeidsters en de migrantenarbeidsters, om hen gelijkheid van kansen en behandeling te geven door het controleren van de toepassing van de nationale wetgeving en reglementeringen, en om de vrouwen toe te laten volledig van hun rechten te genieten onafhankelijk van de rechten van hun echtgenoot.
  - III. Het bekomen van de nationaliteit van het gastland te vergemakkelijken, door de verplichte verblijfsduur gevoelig te verlagen voor de naturalisatie, en door de procedures te vereenvoudigen.

- IV. De gastarbeiders toe te laten hun echtgenoten en kinderen ten laste te laten overkomen, en wanneer het om menselijke redenen gegrond is ook andere gezinsleden ten laste.
- V. Te waken dat migrantenvrouwen volledig toegang krijgen tot de gezondheidszorg en dat speciale aandacht geschonken wordt aan de taal- of cultuurbarrières die een maximaal gebruik van de gezondheidsvoorzieningen belemmeren en bovendien het sanitair personeel aanmoedigen zich over de situatie en de bijzondere problemen van de migrantenvrouwen te informeren. K
- VI. Erover te waken dat de inactieve migrantenvrouwen en hun kinderen ten laste, hun verblijfstoelating en het gebruik van geëigende sociale hulpverlening zouden behouden in geval van werkloosheid van de echtgenoot of afwezigheid van kostwinner.
- VII. Erover te waken dat de situatie van de jonge migrantenvrouwen van de 2de generatie speciale aandacht krijgt zodat men deze vrouwen een echte keuzemogelijkheid geeft op gebied van opvoeding en tewerkstelling terwijl men hun etnische- en culturele waarden respecteert en de vrije uiting ervan garandeert. K
- VIII. Erover te waken dat, in het geval van repatriëring, migranten zonder papieren beschermd zouden worden tegen werkgevers die hen uitbuiten en dat hun wedde beoordeeld en opgeëist zou worden bij de werkgevers.
- IX. Specifieke informatieprogrammas op te zetten gericht zowel naar de migrantenvrouwen en hun familie als naar de bevolking van het gastland, interculturele activiteiten te bevorderen, en om hun inspanningen te vergroten op het gebied van onderwijs, speciaal in verband met taalonderwijs en op het gebied van beroepsopleiding van volwassen migranten en hun kinderen, inbegrepen een opleiding voor de kinderen van de kleuterschool tot op het hoogste niveau. K

- X. Indien het nog niet gebeurd is, de Europese Conventie omtrent het juridisch statuut van de gastarbeiders en het Europees sociaal charta goed te keuren.
- XI. Verder voorrang te verlenen aan de vragen betreffende de migranten in het kader van het plan op middellange termijn en van het programma van intergouvernementele activiteiten van de Raad van Europa.
- XII. Het onderzoekswerk over de situatie van de migrantenvrouwen op nationaal en internationaal niveau aan te moedigen, in samenwerking met internationale organisaties en vrijwillige agentschappen die begaan zijn met de problemen van de migranten en in het bijzonder met die van de migrantenvrouwen. X